

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1180

Vragen van het lid **Karabulut** (SP) aan de Ministers van Defensie en van Buitenlandse Zaken over *door Centcom erkende burgerslachtoffers in Irak en Syrië* (ingezonden 29 november 2019).

Antwoord van Minister **Bijleveld-Schouten** (Defensie), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 19 december 2019).

Vraag 1

Kunt u bevestigen dat de coalitie, die onder leiding van de VS oorlog voert in Irak en Syrië, Centcom, erkent bij die strijd ten minste 1.346 burgers te hebben gedood?¹

Antwoord 1

Central Command (CENTCOM), het hoofdkwartier in de Verenigde Staten dat de anti-ISIS operaties aanstuurt, publiceert maandelijks een overzicht van mogelijke burgerslachtoffers als gevolg van coalitieoptreden. In het meest recente maandelijkse overzicht van december² wordt ingeschat dat er ten minste 1.347 burgerslachtoffers te betreuren zijn ten gevolge van acties van de anti-ISIS coalitie. In het maandelijkse overzicht van 15 november jl., op basis waarvan deze vraag is gesteld, werd het aantal van 1.346 vermeld.

Vraag 2

Klopt het dat dit bevestigde dan wel geverifieerde burgerdoden betreft? Zo nee, waarom niet? Welke definitie van bevestigd dan wel geverifieerd wordt door Centcom gehanteerd?

Antwoord 2

Het betreft hier het totaal aantal burgerslachtoffers waarvan CENTCOM heeft kunnen bevestigen dat is omgekomen als gevolg van coalitieoptreden. Door te spreken van «ten minste» 1.347 burgerslachtoffers geeft CENTCOM aan het niet uit te sluiten dat er mogelijk meer burgerslachtoffers zijn gevallen, maar

¹ Combined Joint Task Force – Operation Inherent Resolve Monthly Civilian Casualty Report, <https://www.centcom.mil/MEDIA/NEWS-ARTICLES/News-Article-View/Article/2025130/combined-joint-task-force-operation-inherent-resolve-monthly-civilian-casualty/>, 15 november 2019.

² *Combined Joint Task Force-Operation Inherent Resolve Monthly Civilian Casualty Report*, 5 december 2019.

dat men in deze gevallen niet in staat is gebleken om specifieke aantallen te bevestigen.

Zoals eerder aan uw Kamer is gemeld (Kamerstuk 27 925, nr. 673) wordt wanneer er sprake is van een vermoeden en/of melding van burgerslachtoffers volgens de standaard CENTCOM-procedure onderzoek uitgevoerd. In het initiële rapport dat wordt opgemaakt, het zogenaamde *CIVCAS Credibility Assessment Report*, staan de eerste bevindingen en wordt reeds beoordeeld of een vermoeden/melding dat er burgerslachtoffers zijn gevallen *credible* of *non-credible* (geloofwaardig of niet-geloofwaardig) wordt geacht. In het meest recente maandelijkse overzicht dat ingaat op mogelijke burgerslachtoffers als gevolg van coalitieoptreden staat in meer detail beschreven wat hieronder wordt verstaan.³

Vraag 3

Op basis waarvan worden deze 1.346 burgerdoden beschouwd als bevestigd dan wel geverifieerd? Welk type bronnen ligt hieraan ten grondslag?

Antwoord 3

In Kamerstuk 27 925, nr. 670 en Kamerstuk 27 925, nr. 673 is reeds aangegeven dat CENTCOM het beste is toegerust om een dergelijk onderzoek uit te voeren. Omdat de aansturing van de operatie vanuit CENTCOM plaatsvindt is enkel op die locatie alle informatie bekend over welk land op een bepaalde datum, tijd en locatie een luchtaanval heeft uitgevoerd. Daarnaast beschikt CENTCOM, zeker ten opzichte van een land als Nederland, over veel meer expertise, capaciteit en inlichtingenproducten (incl. van andere coalitiepartners) om onderzoek te kunnen doen naar de betrouwbaarheid van meldingen. Zoals in het meest recente maandelijkse overzicht dat ingaat op mogelijke burgerslachtoffers als gevolg van coalitieoptreden staat beschreven, maakt CENTCOM bij het onderzoek naar mogelijke burgerslachtoffers allereerst gebruik van alle informatie die bij CENTCOM zelf beschikbaar is. Dit betreft bijvoorbeeld inlichtingenproducten (incl. van andere coalitiepartners) en de rapportages die na de aanval worden opgemaakt door het land dat bij de betreffende wapeninzet betrokken was. Daarnaast wordt door CENTCOM ook informatie van derden betrokken indien deze beschikbaar is. Dit kan bijvoorbeeld informatie betreffen uit open bronnen of informatie die wordt aangeleverd door internationale organisaties en/of ngo's. Van welke bronnen CENTCOM gebruik kan maken verschilt per onderzochte wapeninzet.

Vraag 4

Zijn in dit door Centcom erkende aantal burgerdoden ook doden opgenomen van de Nederlandse aanval op Hawija in de nacht van 2 op 3 juni 2015? Zo ja, hoeveel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Zie ook het antwoord op vraag 1. CENTCOM heeft nooit een nauwkeurige vaststelling kunnen maken van het *aantal* burgerslachtoffers ten gevolge van de Nederlandse wapeninzet in de nacht van 2 op 3 juni in Hawija. Bij navraag geeft CENTCOM aan dat vanwege het feit dat men nooit een aantal heeft kunnen bevestigen, de burgerslachtoffers die zeer waarschijnlijk bij deze wapeninzet zijn gevallen geen onderdeel uitmaken van het totaal aantal van 1.347 door CENTCOM bevestigde burgerslachtoffers ten gevolge van acties van de anti-ISIS coalitie.

³ «An assessment of «credible» means that our team investigated the allegation and determined that, based on available evidence, more likely than not, the death was the result of Coalition action. A «non-credible» evaluation means that the information we have to assess the allegation, using our available resources, cannot determine, to the standard of «more likely than not», that the death was the result of Coalition action. There could be a number of reasons for this, to include no corroborating strikes at that time or that location, there was insufficient evidence to support the allegation, or there is simply insufficient or overly vague data in the allegation itself.»

Vraag 5

Zijn in dit door Centcom erkende aantal burgerdoden ook doden opgenomen van de Nederlandse aanval op Mosul in de nacht van 20 op 21 september 2015? Zo ja, hoeveel? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

De uitkomst van het onderzoek van CENTCOM (reeds aangehaald in Kamerstuk 27 925, nr. 670, Kamerstuk 27 925, nr. 663 en Kamerstuk kenmerk 2019D48072) naar de melding dat er vier burgerslachtoffers zijn gevallen bij deze wapeninzet is dat dit *credible* (geloofwaardig) wordt geacht⁴. In tegenstelling tot de genoemde wapeninzet in Hawija heeft CENTCOM in dit geval het aantal burgerslachtoffers daarmee wel bevestigd. Bij navraag geeft CENTCOM aan dat dit aantal daarom inderdaad is opgenomen in het totaal aantal van 1.347 door CENTCOM bevestigde burgerslachtoffers ten gevolge van acties van de anti-ISIS coalitie.

Vraag 6

Bent u bekend met het eerder dit jaar door het Amerikaanse Ministerie van Defensie, in samenwerking met de National Defense University, gedeeltelijk vrijgegeven rapport over burgerslachtoffers?⁵

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Kunt u bevestigen, zoals in het rapport staat, dat de in de tabel op pagina 3 weergegeven burgerdoden door de coalitie bevestigde burgerdoden betreft? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Bij navraag geeft CENTCOM aan dat het hier inderdaad door de coalitie bevestigde burgerslachtoffers betreft.

Vraag 8

Klopt het dat de plotselinge toename van het aantal burgerdoden in juni 2015 (vooral) betrekking heeft op de aanval op Hawija, waarvoor Nederland verantwoordelijk is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Nee, zie het antwoord op vraag 4. De genoemde tabel beslaat periodes van twee maanden. In de periode mei tot juli 2015 werd er door de Coalitie zeer intensief gebombardeerd in Irak. Zoals reeds gemeld (Kamerstuk 27 925, nr. 673) voerde de Coalitie in deze periode alleen al in de omgeving Kirkuk ruim 40 luchtaanvallen uit. Uit de tabel kan opgemaakt worden dat CENTCOM op basis van onderzoeken naar mogelijke burgerslachtoffers ten gevolge van de wapeninzet van de Coalitie in deze periode heeft kunnen bevestigen dat daarbij een hoger aantal burgerslachtoffers is gevallen dan in de periode daarvoor en de periode daarna.

Vraag 9

Kunt u deze vragen beantwoorden vóór het algemeen overleg over de Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS coalitie en veiligheidsinzet in Irak in 2020 en 2021, die nu gepland staat op 19 december 2019?

⁴ Tevens weergegeven in het maandelijkse overzicht van 1 april 2017, overzicht van *credible* geachte gevallen: «Sept. 20, 2015, near Mosul, Iraq, via media report: During a Sept. 21 strike on what was evaluated at the time to be an ISIS headquarters building. After receiving additional information, it was assessed that four civilians were unintentionally killed and two civilians were unintentionally injured in the building».

⁵ Pentagon review calls for changes to how US investigates, reports civilian war casualties, <https://www.militarytimes.com/news/your-army/2019/02/11/pentagon-review-calls-for-changes-to-how-us-investigates-reports-civilian-war-casualties/>, 11 februari 2019 & Het rapport, <https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Civilian%20Casualty%20Review%20Report%20Redacted.pdf>, 17 april 2018.

Antwoord 9
Ja.